

Pismo beneških Slovencev

Prosvetno društvo »Ivan Trinko« iz Čedad je dne 26. julija naslovilo na predsednika deželne vlade dr. Berzantija posebno pismo, s katerim ga se-
znanja s problematiko beneških Slovencev. »Že dolgo, sto let, čakamo — je v uvodu rečeno — da se nas kdo spomni, ne samo, kadar se je treba vojskovati, ampak tudi kadar smo prisiljeni ubi-
rati pot občasnega ali stalnega izseljevanja, da se lahko preživljamo.« »Dejstvo je — nadaljuje pismo — da so bili skoraj vsi naši dela sposobni bratje in sestre primorani oditi na dolgo in gren-
ko pot v svet, medtem ko se čutijo ostali pozab-
ljeni kot nekdanji, kot zmeraj.«

Pismo nato ugotavlja grenko resnico, da se v demokratični in republikanski Italiji ni v bistvu ničesar spremenilo, kar zadeva politiko do bene-
ških Slovencev, saj so razne vlade še vedno pre-
prečevale, »da bi se uveljavila značilnost slovenske jezikovne manjšine, in so še okrepile asimilacijsko dejavnost«.

Pismo zatem omenja prvo programsko izjavo deželnega predsednika, ki je bila tako formulirana, kot da bi beneški Slovenci ne obstajali, kar je, kot znano, vzbudilo mnoge ostre kritike tudi v de-
želnem svetu. »Vaša kasnejša izjava — pripomi-
nja v tej zvezi pismo prosvetnega društva — nas je nekoliko pomirila. Ko ste v imenu deželne vla-
de poudarili, da niste v najmanjši meri namera-
vali zanikati, da živijo državljani slovenskega jezi-
ka tudi v ostalih delih Furlanije - Julijske krajine in še toliko manj zanikati priznanje pravic kogar-
koli, ste priznali to, kar se premnogokrat in pre-
večkrat pozablja.«

Povsem upravičeno se pismo nato dotika tiste-
ga dela Berzantijeve izjave, kjer je rečeno, da se beneški Slovenci doslej še niso oblikovali kot »pra-
va manjšina«, kakršno na primer predstavljajo trža-
ški Slovenci. »Želimo Vas seznaniti, gospod pred-
sednik — poudarja pismo — da tudi mi obstaj-
amo kot Slovenci in da ne ustreza resnici trditev, češ da se nismo oblikovali kot narodna manj-
šina z natančno določenimi potrebami in zahteva-
mi. Nepravilno, neresnično in nestvarno bi bilo pozabljati na naše manjšinske značilnosti, potrebe in zahteve. Mi smo imeli svoje slovenske pesnike in pisatelje; že desetletja se trudimo, da bi nas spoznali kot Slovence, po drugem svetovni vojni so nam bile dane obljube, za kar smo bili podvr-
ženi fizičnemu in moralnemu nasilju. Imamo svoje aktivno prosvetno društvo; prisiljeni smo pošiljati precej naših otrok v slovenske šole v Gorico in Trst, ker jih sami nimamo. V naših krajih prirejamo slovenske kulturne predstave, naše ljudstvo bi že-
lelo slišati slovensko govorico v cerkvah. Dne 19. oktobra 1966 smo izročili predsedniku republike spomenico z upanjem, da bomo pri njem našli vneto razumevanje.«

Na koncu pa je v pismu takole rečeno: »Na-
pisali smo Vam to pismo zato, da Vam povemo, da obstajamo, da naša vprašanja obstajajo in da se naša stvarnost mora priznavati. Naprošamo Vas, da kot demokrat in kot kristjan delujete na tem,

(Nadaljevanje na 3. strani)

CERKEV OB SOJA NENARAVNA SREDSTVA PROTI SPOČETJU

Ves katoliški svet je že težko čakal, da bo sveti oče izrekel dokončno besedo o sred-
stvih proti spočetju, ki jih danes ponujajo zakoncem od vseh strani, celo s strani drža-
ve, kot edino sredstvo za rešitev socialnih problemov. Zdi se, da je državniške zajel paničen strah pred nadaljnjim naraščanjem števila ljudi na svetu, kakor da grozi od tega nujna in bližnja katastrofa. Celotni strah pred atomsko vojno se je umaknil strahu pred naraščanjem rojstev in pred lakoto, ki jo bo baje to povzročilo. Včasih se nismo mogli znebiti vtisa, kakor da bi bila nekaterim atomska vojna celo dobrodošla, kot nekaka »operacija«, ki bi odstranila morda celo večji del človeštva in rešila preostale pred bojaz-
nijo, da jim bo zmanjkalo prostora ali jela.

Zdaj je papež končno spregovoril in ob-
sodil materialistično in egoistično gledanje na usodo človeškega rodu. V ponedeljek je objavil encikliko »Humanae Vitae« (Člove-
ška življenja), v kateri naglašja, da je na osnovi človečanskega in krščanskega pojmo-
vanja zakona »absolutno izključiti kot dovo-
ljen način za regulacijo rojstev direktno pre-
kinitev že začtega rodilnega procesa in pred-
vsem direktno hoten in izveden splav, četudi iz zdravstvenih razlogov«.

NITI TRAJNA NITI ZAKASNA STERI- LIZACIJA

»Prav tako ni dovoljena direktna sterili-
zacija, tako trajna kot zakasna, niti moža niti žene,« nadaljuje papež v svoji encikliki. »Dovoljeno tudi ni nikako dejanje pred ali med zakonsko združitvijo, ki bi onemogočilo spočetje. Dovoljeni so samo tisti sistemi, ki temeljijo na začasni fiziološki neplodnosti žene, to je na Knaus - Oginovi metodi ali na metodi spreminjanja osnovne temperature.«

Najresnejša dolžnost nadaljevanja člove-
škega življenja, pri kateri so zakonci svo-
bodni in odgovorni sodelavci Boga Stvarni-
ka — pravi papež Pavel VI. v svoji encikliki — je bila zanje vedno vir velikega veselja, četudi so ga spremljale včasih neredke teža-
ve in tesnobe. V vseh časih je postavljalo izpolnjevanje te dolžnosti vesti zakoncev res-
ne probleme, toda z novim razvojem družbe so nastopile take spremembe, da so se poja-
vila nova vprašanja, ki jih Cerkev ni mogla prezreti, ker gre za stvar, ki tako od blizu zadeva življenje in srečo ljudi.«

Zakonci morajo spoštovati naravo in konč-
ni namen zakonskih dejanj, ki so sama v sebi častivredna in vredna spoštovanja. Za-
konska združitev ne preneha biti upraviče-
na, tudi če je predvideti, da bo ostala ne-
plodna iz vzrokov, ki niso odvisni od volje zakoncev, kajti taka združitev izraža in utr-

juje zvezo med zakoncema. Toda vsako za-
konsko dejanje mora ostati odprto za pre-
nos življenja. Ta nauk temelji na božji volji in človek ne sme po svoji volji pretrgati obeh pomenov zakonske združitve: združi-
tvenega in poustvarjalnega. Samo ob spošto-
vanju teh dveh bistvenih nujnosti izpolnjuje človek božji namen in priznava neprehodne meje za svoje gospostvo nad lastnim tele-
som in posebno nad poustvarjalnimi sposob-
nostmi, ki naj dajo kliti človeškemu življe-
nju, katerega začetek je Bog.

MOŠKI BI IZGUBIL SPOSTOVANJE DO ŽENSKÉ

Pošteno urejanje rojstev torej ne dopušča uporabe sredstev, ki uničujejo, čeprav le del-
no, namen zakonske združitve. Takih sred-
stev ni mogoče opravičiti niti z izgovorom, da je s tem preprečeno večje zlo, ali da jih je treba presojati skupaj s plodnimi dejanji, ki so bila storjena prej ali ki bodo sledila. V resnici ni dovoljeno delati zla z namenom, da bi rodilo dobro, tudi ne iz najresnejših razlogov. Zato je zmotno misliti, da je mož-
no napraviti zakonsko združitev, ki je nalašč napravljena neplodna in je s tem sama po sebi nepoštena, pošteno s skupnostjo vsega plodnega zakonskega življenja, kar pomeni, da ni dovoljeno vrivati med plodna razdob-
ja zakona neplodna razmerja z uporabo že omenjenih sredstev proti spočetju. S tem pa ni rečeno, da je Cerkev nasprotna upora-
bi zares potrebnih zdravilnih sredstev pri zdravljenju človeškega organizma, tudi če je s tem zvezano oviranje spočetja, če to ovi-
ranje ni nalaščno.

V nadaljevanju enciklike razlaga papež, zakaj je nujno spoštovanje božjega reda stvari v pogledu spočetja. Cerkev ni proti iz-
boljšanju razmer v družinah in proti bolj-
šim možnostim za vzgojo mladine, toda to se mora dogajati v spoštovanju reda, ki ga je določil Bog. Treba se je torej držati pri ure-
janju rojstev samo ritmov v človeški naravi, ki jih je določil Bog in ki ne kršijo moral-
nih načel. Dovoljevanje sredstev proti spo-
četju bi — glede na človeško šibkost — na široko odprlo vrata zakonski nezvestobi, kaj-
ti z uporabo takih sredstev bi bilo nezvesto-
bo lahko prikriti. Moški bi izgubil spoštova-
nje do ženske in bi jo smatral samo za na-
vadno sredstvo svojega egoističnega uživa-
nja, ne pa za spoštovano in ljubljeno tova-
šico.

NEVARNO OROŽJE V ROKAH TIRANOV

»Poleg tega bi to dalo javnim oblastem v roke nevarno orožje brez ozira na moral-
ne zahteve — modro nadaljuje papeževa en-

(Nadaljevanje na 7. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 4. avgusta, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.50 J. S. Bach: Troglasne invencije za klavir; 10.00 Rossow godalni orkester; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Naskok na gorske velikanke«; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Z. Tavčar »Gaber nad prepadom«, radijska igra; 16.50 Revija orkestro; 17.30 Vabilo na ples; 18.30 »Paul Claudel, pesnik in komediograf«; 18.45 Orkester pripoveduje; 19.30 Sedem dni v svetu; 19.30 Zbor »J. Gallus« iz Trsta; 20.00 Sport; 20.30 Zabavali vas bodo; 21.00 Operetne melodije; 21.45 Sodobna glasba; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 5. avgusta, ob: 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 12.00 Kitarist Pizzigoni; 12.10 Poletna srečanja; 12.20 Za vsakogar nekaj; Poročila; 13.30 Izbor motivov in melodij; 17.00 Orkester Casamassima; 19.30 Glasba za vaš transistor; 18.00 Zenski polifonski ansambel iz Gorice; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Sibellius: Simfonija št. 4 v a molu; 19.30 Vodeb: S Plečnikom po Italiji; 19.40 Glasovi in slogi; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Enriquez in njegovi »Electronic Men«; 20.50 J. Tavčar: »Paolo Monelli«; 21.10 25 minut popevk; 21.35 Slovenski solisti; 22.05 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 6. avgusta ob: 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 12.00 Iz slov. folklore: L. Rehar »Mati buožja, pridn'm na pomuč«; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Russow ansambel; 17.20 »Italijansčina po radiu«; 17.30 Glasba; 18.00 Moški zbor z Repentabra, vodi Guštin; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Koncertisti naše dežele. Pianistka Ferluga; 20.00 Sport; 20.35 Zajc: »Nikola Šubic Zrinjski«, opera; 23.05 Nežno in tiho.

♦ SREDA, 7. avgusta, ob: 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 12.00 Trobentač Farmer; 12.10 »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasb. potovanje okoli sveta; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 »Odvetnik za vsakogar«; 17.30 Glasba za vaš transistor; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Kumer »Ljudske pesmi«; 18.50 Mac Strittmatter in njegov ansambel; 19.10 »Higiena in zdravje«; 19.20 Razkuštrane pesmi; 20.35 Simf. koncert. V odmoru (21.30) Za vašo knjižno polico; 22.35 Zabavna glasba.

♦ CETRTEK, 8. avgusta, ob: 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 12.00 Zbrane melodije; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Orkester Bevilacqua; 17.20 »Italijansčina po radiu«; 17.30 Glasba za vaš transistor; 18.00 Furlanski kvartet »Stella alpina«; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Ital. skladatelji; 19.10 Otroci na počitnicah; 19.30 Motivi, ki vam ugajajo; 20.35 Gyárfás »Preizkušnja zvestobe«, radijska igra; 21.20 Motivi dveh Amerik; 21.50 Skladbe davnih dob; 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 9. avgusta, ob: 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 12.00 Harmonikar Walmer; 12.10 »Gospodinja nakupuje«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Izbor motivov in melodij; 17.00 Pacchiorijev ansambel; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.30 Glasba za vaš transistor; 18.00 »Beri, beri, rožmarin zeleni«; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Dela slov. skladateljev; 18.50 Ork. »The Medallion Strings«; 19.10 »Kam v nedeljo?«; 19.20 Prijetne melodije; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.50 Veseli utrinki; 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 10. avgusta, ob: 11.35 Sopek slovenskih pesmi; 12.00 Na elektr. orgle igra Griffin; 12.20 »Iz beležnice fotoreporterja Magajne«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Semenj plošč; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 V 3/4 taktu; 16.30 Mladi solisti; 16.50 Karakteristični ansamblji; 17.20 Glasba za vaš transistor; 17.40 Otrokov pravljичni svet: Gozzi: »Turandot«; 18.00 Ljudske pesmi; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Mojstri jazza; Poje Mina; 19.10 Poletna srečanja; 19.20 Zabavni ansamblji na Radiu Trst; 20.45 Gogol: »Taras Bulba«; 21.15 Za prijeten konec tedna; 22.00 Komorne skladbe; 22.15 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ulica Sv. Frančiška 20 - telefon 29-477

Problem SIFAR in njegove posledice

Parlamentarna razprava ob zaupnici novi vladi je ponovno spravila v ospredje zanimanja italijanske javnosti kočljivo vprašanje bivše vojaške obveščevalne službe, znane s kraticami SIFAR (servizio informazioni forze armate). Časnikarja Scafari in Jannuzzi, ki sta bila svoj čas po svojih poizvedovanjih objavila v tedniku »L'Espresso« vrsto člankov, v katerih sta obdolžila generala De Lorenza, bivšega dolgoletnega načelnika obveščevalne službe in bivšega poveljnika karabinjerov, da je ob vladni krizi v poletju 1964 pripravil načrt za državni udar, sta bila na zadnjih volitvah izvoljena na socialistični listi v parlament. Čeprav sta bila spomladi od sodišča obsojena, češ da sta pisala neresnico, sta vložila takoj po izvolitvi v parlamentu interpelacijo, v kateri sta v bistvu zahtevala, naj se javno pojasnijo določeni aspekti celotnega vprašanja, ki se med sodno razpravo niso upoštevali, oziroma še niso bili znani.

Medtem je bilo poslancem in senatorjem razdeljeno poročilo posebne preiskovalne komisije, ki jo je ustanovil bivši obrambni minister Tremelloni z nalogo, da preišče celotno zadevo. Poročilo sicer priznava, da je general De Lorenzo kot poveljnik karabinjerov sprejel več nezakonskih ukrepov in si prilaščal pristojnosti, ki jih po zakonu ni imel, vendar v svojih zaključkih odločno izključuje, da bi general pripravljaval državni udar. Zanimivo je, da je bil na zadnjih političnih volitvah izvoljen v poslansko zbornico tudi general De Lorenzo, in sicer na monarhistični listi, kar more morda služiti pestrosti parlamentarne razprave, a prav gotovo ne more koristiti objektivnosti ali nepristranosti.

Vse politične skupine, razen demokristjanov, so v poslanski zbornici podprli predlog, naj se za vprašanje SIFAR ustanovi parlamentarna preiskovalna komisija, kar je spravilo v očitno zadrego vlado predsednika Leoneja, ker je znano, da je prejšnja Morova vlada ta predlog odločno zavračala, pri čemer je celo tvegala vladno krizo. Nova vlada se je za sedaj rešila iz zagate z izjavo, da se bo o oportunisti in koristnosti preiskovalne komisije izrekla po poletnih počitnicah, kar pomeni, da je bila celotna stvar odložena na »bolj primeren« čas.

Ne da bi se spuščali v nadaljnje podrobnosti, menimo, da smemo na to afero gledati predvsem iz dveh zornih kotov. Po našem gre najprej za še vedno aktualni problem odnosov med politično oblastjo in birokracijo (v tem primeru z vojaško-policijskimi organi, ker je bil De Lorenzo glavni poveljnik karabinjerov) in nato za odnose med demokristjani in socialisti, zlasti kar zadeva njihovo sodelovanje pri skupnem vodenju vladnih zadev. To vprašanje je bilo zlasti važno leta 1964, ko je prvič prišlo do takšnega sodelovanja.

Načelno je problem odnosov med politično oblastjo (vlada, parlament itd.) in birokracijo rešen z ustavnimi in drugimi zakoni, ki natančno določajo, da je politična oblast sama in edina odgovorna ter pristojna za usmerjanje vsega družbenega in državnega življenja. Znano pa je, da to vprašanje ni tako enostavno, saj vsi vemo,

kakšno moč in kakšen vpliv ima kljub vsemu birokracija in kako jo je težko podrediti politični oblasti. V De Lorenzovi zadevi najdemo torej klasičen primer poskusa, da se birokrat postavi nad politika, oziroma da temu vsili svoje gledanje, svojo odločitev, svojo voljo. In ker doslej ni nobenega dokaza, da bi De Lorenzo kakorkoli sodeloval s kakšnim političnim predstavništvom, lahko trdimo, da je bilo njegovo ravnanje v letu 1964 odraz določenih birokratskih krogov, ki so hoteli preprečiti ali vsaj otežiti ponovno sestavo sredinsko-leve vlade, saj ni nobena skrivnost, da v višjih birokratskih krogih ni bilo — in najbrž še danes ni — prevelikega navdušenja za to politično vladno formulo. (Glej knjigo »La burocrazia in Italia« - Il Mulino 1966).

Vprašanja SIFAR in zlasti delovanja gen. De Lorenza se tiče, kot smo že napisali, tudi odnosov med demokristjani in socialisti. Prvi so namreč že 20 let na vladi in je zato jasno, da so tudi za to afero politično odgovorni, če ne drugače zato, ker niso znali preprečiti nastanka takih pogojev, ki so dovolili, da se je neki birokrat tako hudo spozabil, da si je prilaščal pristojnosti, ki mu jih noben zakon ni dajal. Socialisti, ki so vstopili v vlado šele pred kratkim, seveda ne marajo nositi nobene odgovornosti in se najbrž tudi ne strinjajo s sedanjim stanjem odnosov med politično oblastjo in birokracijo, ki ga označuje — kot pravijo strokovnjaki — predvsem paternalizem.

Afera De Lorenzo je torej zapletena ne samo zato, ker so pri njej posredno ali neposredno prizadeti vodilni vojaški krogi, temveč predvsem zato, ker prihajajo na dan drugi splošni, a važni problemi, od rešitve katerih je odvisen bodoči razvoj italijanske demokracije.

—0—

Še nikake odločitve iz Čierne

Iz slovaškega mesteca Čierne nad Tiso, kjer se pogajajo češkoslovaški in sovjetski partijski prvaki, še vedno ni novic, ki bi razčistile položaj in olajšale napeto pričakovanje v svetu. Svetovna javnost pridržuje dih spriču dramatične situacije, ki močno spominja na napeti položaj pred Hitlerjevo zasedbo Češke. Nanj spominja zlasti tudi dejstvo, da zbirajo Sovjeti čete ob češkoslovaški meji in niti ne skušajo razpršiti strahu v svetu, da nameravajo vdreti na Češkoslovaško in jo zasedati ter obnoviti tam kvizlinški režim.

Prihodnji dnevi bodo gotovo odločili glede bodočnosti Češkoslovaške.

V gonji proti novemu vodstvu na Češkoslovaškem se še prav posebno »odlikuje« Bolgarska, ki se je kazala že ves čas kot najbolj suženjsko zvesta sovjetskemu vodstvu. Bolgari so z žalitvami zavrnili češkoslovaško mladino, ki je hotela na mednarodni mladinski festival v Sofijo.

TEDENSKI KOLEDARČEK

4. avgusta, nedelja: Dominik, Nedeljko
5. avgusta, ponedeljek: Marija Snež., Marinka
6. avgusta, torek: Vlasta, Sikst
7. avgusta, sredo: Kajetan, Damir
8. avgusta, četrtek: Miran, Mirica
9. avgusta, petek: Janez, Roman
10. avgusta, sobota: Lovrenc, Zvezda

Obisk na Gosposvetskem polju

Te dni smo napravili izlet na Koroško in smo si seveda hoteli še enkrat ogledati knežji prestol na Gosposvetskem polju, gosposvetsko cerkev in tudi Krnski grad. Vsi trije kraji so, kot znano, najtesneje zvezani z najstarejšo slovensko zgodovino, saj je bilo tu ne le središče karantanske slovenske države, ampak se je začelo tu tudi pokristjanjenje Slovencev.

Bil je lep sončen dan, ne prevroč, vendar smo našli ob knežjem prestolu samo starejši par iz Nemčije. Mož je skušal fotografirati prestol, kar je skoraj nemogoče zaradi visoke železne ograje, ki ga obdaja od vseh strani. Zato ni možno drugače kakor fotografirati prestol z ograjo vred ali pomoliti fotoaparat skozi ograjo in skušati dobiti na sliko kako podrobnost, kar smo storili tudi mi. Toda to seveda ni nič nenavadnega. Bolj čudno je to, da so Avstrijci sami za knežji prestol popolnoma brezbrizni, kajti mimo se vozi na tisoče turistov z Du-

naja in drugod in vendar se nobeden ne ustavi. Zanje namreč knežji prestol na »Zollfeldu« ne pomeni drugega kakor ostalino iz koroške deželne zgodovine, ki nima z njihovo državo kot tako nobene zveze.

Nam pa se je zdelo še bolj čudno, da sta na ograji knežjega prestola nameščeni sicer dve plošči, ena z nemškim, druga z latinskimi napisom, a nobena ne omenja ne slovenskih karantanskih knezov ne pomena tega zgodovinskega spomenika za Slovence. Prva, v nemščini, govori med drugim o tem, da je ta prestol »delno« zložen iz kamenitih razvalin mesta Virunum in da je nastal »najbolj zgodaj« v 9. stoletju. Izraz »najbolj zgodaj« je očitno tendenčen, smiselno bi bilo reči le »najkasneje«. Znano je, da so Slovenci v prvi polovici 9. stoletja izgubili svoje lastne kneze kot frankovski povračilni ukrep za slovenski upor pod vodstvom panonskega kneza Ljudevita. Tabla hoče povedati, da je nastal prestol v dobi, ko je bila Koroška že »nemška«, v času, ko ni bilo več karantanske slovenske države, kar pomeni, da so zložili knežji stol za ustoličevanje knezov nemškega (frankovskega) rodu. »Najbolj zgodaj« pomeni v zvito prikriti obliki, da knežji prestol ni bil slovenski.

To je v očitnem nasprotju z zgodovinskimi dejstvi, da so tam Slovenci (Karantanci) ustoličevali svoje kneze, za kar je dokaz ravno slovenski obred ustoličevanja, ki seveda tudi ni omenjen na obeh tablah. Slovenski obred ustoličevanja gotovo (nadaj., na 6. strani)

POGAJANJA MED JUGOSLAVIJO IN SET

Kot poroča britanska agencija Reuter, so se zunanji ministri držav članic Skupnega evropskega trga sporazumeli 30. t. m., da se bodo v kratkem začeli trgovinski pogovori med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Jugoslavijo. Ministri so pooblastili komisijo, ki je glavno izvršilno telo Skupnega trga, da lahko začne z Jugoslavijo pogajanja za sklenitev trgovinskega sporazuma. Pričakujejo, da se bodo začeli pogovori v jeseni.

Za Jugoslavijo bo ta sporazum zelo važen, ker gre večina jugoslovanskega izvoza v države SET, pa tudi večina uvoza prihaja od tam. Z uveljavljanjem pogodb o Skupnem trgu pa je jugoslovanski uvoz v države SET zelo otežkočen. Zato v Jugoslaviji, zlasti še v gospodarskih krogih, željno čakajo na sklenitev takega sporazuma, ki bi odstranil vsaj del sedanjih trgovinskih težav. Sporazum bo zlasti važen za Slovenijo, katere zunanja trgovina je še prav posebno usmerjena na države SET.

V pregovorniku v Velenju se je zgodila nesreča, pri kateri sta izgubila življenje dva rudarja, Adolf Malovšek in Anton Pavlič.

PISMO BENEŠKIH SLOVENCEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

da se odstranijo ovire, ki omejujejo in preprečujejo naš narodni, kulturni in družbeno-gospodarski razvoj, ter da se nam omogoči uživanje enakih pravic, kot so priznane drugim narodnim manjšinam v Italiji.

POMOČ ZA JUNASKO BIAFRO

Junaški boj Biafre za neodvisnost ne bo zaman, četudi nigerijske čete pod vodstvom polkovnika Gowona, ki bi ga lahko smatrali po njegovih izjavah in dejanjih za afriškega Hitlerja, še vedno prodirajo na biafrsko ozemlje, po zaslugi orožja, ki mu ga pošiljajo Združene države, Sovjetska zveza, Anglija in Belgija. Odpor vzbuja pri tem hinavščina Združenih držav, ki »zastrujejo« boj kot Rodezije zaradi tega, ker vladajo tam belci, medtem ko same ne rešijo svojega črnkega vprašanja in hkrati podpirajo v Nigeriji fanatične mohamedanske Haussa proti črnem Ibo.

Francoska vlada je te dni objavila izjavo, ki se zavzema za samoodločbo biafrskega ljudstva, ker je dokazalo svojo voljo po neodvisnosti. Jugoslovanski Rdeči križ bo poslal po eno zdravstveno ekipo v Nigerijo in Biafro. V Trstu in po vsej Italiji pa je začelo žensko gibanje Krščanske demokracije z akcijo za pomoč Biafri. Letaki, ki so jih nalepili po mestih, zahtevajo mir in mednarodno vzajemnost za Biafro, za katero nabirajo tudi materialno in denarno pomoč. Podobne letake katoliških organizacij je mogoče videti v Nemčiji, Avstriji in drugih zahodnih državah. V Trstu je center za zbiranje pomoči v palači »Diana«, na trgu San Giovanni 5, ki sprejema prispevke od 17. do 20. ure. Nabrano pomoč bodo poslali Biafri preko mednarodne »Charitas«.

Južni Tirolci pri predsedniku vlade

Predsednik vlade Leone je v torek sprejel predstavnike boccenske pokrajine, v kateri imajo, kot znano, večino Južni Tirolci. V odposlanstvu so poleg predsednika pokrajine in hkrati predsednika Južnotirolske ljudske stranke Magnaga bili podpredsednik Benedikter, senator Volgger in poslanec Mitterdorfer.

Čeprav je v uradnem poročilu le rečeno, da so na sestanku obravnavali »vprašanja boccenske pokrajine«, je gotovo, da je predmet razgovorov bil predvsem problem, kako nadaljevati z napor, da se dokončno uredi »južnotirolsko manjšinsko vprašanje« in s tem hkrati odstranijo vzroki sporov in trenj med Italijo in Avstrijo. V tej zvezi je predsednik Leone v svoji programski izjavi v parlamentu naglasil, da njegova vlada po-

trjuje politiko, ki je usmerjena k naporu za razvoj prebivalstva italijanskega, nemškega in ladinskega jezika. »Naš namen je — je še dejal Leone — prispevati, da se odpravi spor z Avstrijo, in bodo zato imeli nadaljnje stike z dunajsko vlado.«

Ta sestanek je prav gotovo tudi v zvezi s srečanjem, ki je bilo 15. julija v Innsbrucku in ki so se ga udeležili predstavniki dunajske vlade, tirolske deželne vlade in številno predstavništvo Južnih Tirolcev.

Na tem srečanju je bil sprejet predlog avstrijskega zunanjega ministra, po katerem je treba nadaljevati dvostranska pogajanja, in je bil hkrati odložen predlog, naj Avstrija vso zadevo ponovno sproži pred Združenimi narodi.

F.J. * 26 SMRT V POMLADI

Ko je prispel do gozda, si je poiskal skrit prostor med redko rastočimi brezami in bori in sedel v visoko vresje. Slek se je do pasu, da bi se sončil, potem pa je odprl knjigo tam, kjer je bil pred izletom v hribe prenehal brati. Globlje v gozdu so prepevali kobilarji in z bližnje njive je bilo slišati udarce z motiko in nerazločne glasove kopačic, ki pa jih ni mogel videti, ker jih je zastiral gozd. Legel je na razgrnjen jopič in poizkusil brati. Na odprtih straneh knjige so se poigravale tenke, nemirne sence borovih vej nad njim, ki jih je pregibal rahel, neslišen veter. Prebral je nekaj poglavij romana, ki ga je bral že drugič, toda zgodba mlade Nataše in njene nemirne dekliškosti ga je tokrat bolj prevzela in ga živo spominjala neke druge deklice. Ni mogel več brati. Vtaknil je med strani vršiček vresja in si položil knjigo pod glavo. Gledal

je v lahno pregibajoče se borove veje nad seboj in v globoko modrino, ki je sijala skozi, ter razmišljal. Zaprl je oči in zdelo se mu je, da spet sliši Majdin glas. Čutil je v sebi globoko in neutešljivo hrepenenje, ki ga ne bo moglo nič več na svetu udušiti. Imel je občutek, da je čakal nanjo in hrepenel po njej, še preden jo je srečal, da je že leta in leta nosil v sebi slutnjo in gotovost tega srečanja.

Proti večeru je zavel od Pohorja hladen veter in listje na brezah je nemirno zatrepetalo. Vstal je in se napotil proti domu. Sonce je že zahajalo in poslednji žarki so se slepeče odbijali od okenskih šip njune kočice tam onstran polja, kjer je mati najbrž še vedno sedela za živalnim strojem in pri tem s tihim veseljem razmišljala o bodočnosti, ko bo Tine duhovnik in mu bo ona gospodinjala. Večje sreče ji življenje ni moglo nuditi. Ob misli na mater ga je zbolelo v srcu. Postal je žalosten. Počasi se je vračal preko polja, na katerega je legal prvi mrak.

V koči je našel Kuno. Prišla si je pomerit novo obleko, ki jo je mati imela v delu.

(Dalje)

I Tržaškega

Iščejo se slovenski pari

Kot smo že poročali, bo zadruga »Naš Kras« slovesno odprla dne 22. septembra »kraško hišo« v Repnu. Gre za staro poslopje, ki ga je zadruga kupila in dejansko že obnovila, tako da bo to živa priča nekdanje kraške »suhote« in življenja v njej. Ob tej priložnosti bo zadruga tudi priredila »kraško ohcet«, to je ženitovanjsko slavlje, ki bo potekalo tako, kot so takšna slavlja nekdanj potekala na našem Krasu. Zenin in nevesta se bosta dopoldne peljala v repentabrsko župnijsko cerkev, kjer bo poročni obred, nato pa se bo začela v Repnu ženitovanjska svatba. Predvidene so seveda tudi druge prireditve.

Zadruga zato vabi vse mlade slovenske ženine in neveste s Tržaškega, z Goriškega in iz Beneške Slovenije, ki nameravajo približno ob tem času stopiti pred oltar, naj se prijavijo za »kraško ohcet«, to je, naj se prijavijo kot »kandidati«, ki bodo imeli možnost, da si večno zvestobo obljubijo 22. septembra na Repentabru. »Srečni« par bo izbran med prijavljenci na Kmečkem taboru, ki bo 15. avgusta na Opčinah. Zato morajo naši ženini in neveste pohiteti s prijavi, katere sprejemajo uredništva Primorskega dnevnika, Novega lista, Gospodarstva in tržaškega Dela. Ti listi so namreč prevzeli pokroviteljstvo nad to simpatično in tudi po-

Repentabor:

NAGRADE ZA REPENTABORSKE VINOGRADNIKE

V petek zvečer so v prostorih restavracije »Kras« na Colu slovesno razdelili nagrade in medalje vinogradnikom, ki so se letos udeležili vinske razstave v repentabrski občini. V svojem pozdravnem nagovoru je župan Miha Guštin izrekel zadovoljstvo nad usepehom razstave in čestital nagrajenim vinogradnikom.

Čestitke in pozdrav kmetijskega nadzornišтва je prinesel dr. Vremec, medtem ko je dr. Baša, kot član ocenjevalne komisije, dal nekaj tehničnih napotkov. Slovesnosti so se udeležili številni predstavniki oblasti, deželna svetovavca Stoka in Lovriha, med gosti pa smo opazili tudi jugoslovanskega general-konzula v Trstu inž. Tepina in konzula Gačnika.

membno prireditvijo. Prijave sprejema seveda tudi Zadruga »Naš Kras«, Repen, 31.

Za izbrani par so predvidene bogate nagrade in bogata darila.

ZA »KRAŠKO HIŠO« V REPNU

Zadruga »Naš Kras« sporoča:

»Dela pri rekonstrukciji stare kraške hiše v Repnu št. 31 se bližajo koncu. V nekaj dneh bo hiša popolnoma obnovljena, in sicer tako, kot je bila pred približno 150 leti.

To hišo, ki bo dejansko muzej, je treba sedaj opremiti s predmeti, ki so bili v rabi pred 100 in več leti. Zadruga je že v posesti nekaterih manjših predmetov, toda še vedno manjka večina opreme za kuhinjo, ognjišče, spalnico, kaščo, klet in

hlev. Manjkajo tudi razni predmeti iz kamna, ki bodo razstavljeni v lapidariju.

Pozivamo vse Kraševce, tu in onstran meje, da s predmeti v njih posesti opremijo kraško hišo v Repnu. Hvaležni bomo za vsak najmanjši prispevek, čeprav gre samo za leseno žlico ali zemljat lonec. Z zadovoljstvom bomo sprejeli seveda tudi večje prispevke, pa naj bodo to spalnica ali sod, štirna ali kamnita miza s klopjo. Skratka, vse hvaležno sprejmemo. Hvala že vnaprej!»

—0—

NATEČAJ ZA SLOVENSKEGA PREVAJAVCA

S svojo objavo z dne 24. julija je tržaška občinska uprava razpisala natečaj za stalno mesto prevajavca iz slovenskega jezika. Natečaja se lahko udeležijo kandidati, ki imajo diplomo višje srednje šole in ki so stari od 18 do 30 let. Starostna omejitev pa ne velja za kandidate, ki so že v stalni službi pri neki javni upravi. Rok za vlaganje prošnje poteče 40 dni po izidu zgornje objave. Za podrobnejša pojasnila se prizadeti lahko obrnejo na tajništvo tržaške občine.

Grožnje na Opčinah

V torek dopoldne se je pripetil v zadružni trgovini na Proseški cesti na Opčinah nenavaden dogodek, nenavaden vsaj za ta čas, 23 let po drugi svetovni vojni.

V trgovino sta prišla dva mlada človeka, moški in dekle, očitno ne iz Trsta. Že po svojem obnašanju sta pokazala, da sta kaj slabo vzgojena, saj sta se poljubljala in ljubkovala kar vpricho prodajavcev in kupcev v trgovini. Ko pa je moški zaslišal, da govore prodajavci z gosti slovensko, je vzrotil in začel groziti mlademu prodajavcu, da »mu bo razbil glavo« (te spacco la testa), če bo govoril slovensko.

Presenečeni mladenič je molčal. A bolje bi storil, če bi bil prijel za telefon in poklical policijo, kajti tuji nesramnež je prekršil zakon ne le s tem, da je grozil na javnem kraju, ampak tudi s tem, da je skušal za- braniti postrežbo v jeziku, ki je enakovreden kot občevalni jezik in jezik priznane manjšine. Kršil je tudi ustavo in deželni zakon o prepovedi ščuvanja k nacionalnemu sovraštvu.

Mnogi naši ljudje, tudi zavedni, še vedno ne morejo razumeti, da ne živimo več v časih fašističnega nasilja, ampak v demokratični državi, za katero so odgovorne demokratske stranke, ter da imajo pravico tudi z zakonom in policijo braniti svoj jezik in svojo varnost. Zavedati se morajo, da so slovenski predstavniki v občinskem in deželnem svetu. Naučiti se morajo, da je potrebno ta-

koj in odločno reagirati na grožnje in žalitve, kar velja tudi za tistega letošnjega slovenskega maturanta, ki si je pustil na »Via-lu« iztrgati maturantski šopek s slovenskimi barvami.

NATEČAJI

Ministrstvo za javno šolstvo je razpisalo natečaje za:

- 30 mest pomočnega uradnika v staležu izvršilnega osebja pri osrednji upravi javnega šolstva in šolskih skrbništvih;
- 6 mest pomočnega tehničnega uradnika v staležu izvršilnega osebja pri osrednji upravi javnega šolstva in šolskih skrbništvih;
- 15 mest pomočnega tipkarja v staležu izvršilnega osebja pri osrednji upravi javnega šolstva in šolskih skrbništvih.

Pogoji: starost od 18 do 32 let; diploma nižja srednja šola.

Rok poteče:

pod a) 19.8.1968 (Uradni list št. 155 z dne 19.6.1968)

pod b) 24.8.1968 (Uradni list št. 159 z dne 24.6.1968)

pod c) 18.8.1968 (Uradni list št. 154 z dne 18.6.1968)

Beneška Slovenija

Tarbij:

NI VODE!

Gorenji Tarbij, Dolenji in Gnidovica so manjše vasi občine Srednje med dolinama Rbeča in Idrije. Lega med vodama nam pa posebno v poletnih mesecih prav nič ne pomaga. Poleti nam zmanjka voda ne samo za živino, ampak tudi za ljudi. Tako se je zgodilo tudi letos že v začetku junija in je trajalo do prejšnjega tedna, ko je nekoliko deževalo. Za prvo silo so vojaki dovažali vodo v cisternah, kot v starih časih. Seveda, dragocene tekočine je bilo komaj dovolj za ljudi, živina je pa trpela. Spričo teh težav se občinarji sprašujejo, kdaj bodo oblasti poskrbele za nov vodovod ali vsaj izdatnejši dotok vode, ki je prva potreba že za primitivne ljudi. Ali smo res tudi mi šele na tej stopnji?

Rezija:

NOVO ŽIVLJENJE

Središče Rezijanske doline ob Beli vodi je starodavna Ravenca s starinsko cerkvijo in nekoč z vrsto košatih lip. Vsi ljudje so govorili svoje domače narečje, živeli ob

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 300.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10

TEL. ŠT. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

GOSPODARSKI RAZGOVORI

V ponedeljek dopoldne so se zbrali na sedežu goriške trgovinske zbornice trgovski in industrijski zastopniki iz Slovenije in iz goriške pokrajine. Odposlanstvu iz Slovenije je načeloval dr. Krese, predsednik gospodarske zbornice Slovenije, italijanski delegaciji je pa načeloval predsednik goriške trgovinske zbornice Silvio Bressan.

Zastopniki so razpravljali o bilanci trgovanja. Pojavil se je med drugim tudi predlog, naj se pri krajevni trgovini opusti klirinski način in naj se vpelje splošnoveljavni sistem italijansko-jugoslovanskega trgovinskega obračunavanja.

Govorili so tudi o mednarodni blagovni avtopostaji pri Štandrežu, ki je pa zaenkrat še vedno samo v načrtih. Bolj stvarno je bilo tretje vprašanje o avtomobilski cesti Villesse - Gorica - Ljubljana. Upajo, da bo cesta vsaj v treh letih že končana.

Udeleženci gospodarske obmejne konference so določili tudi posebno stalno komisijo, ki bo proučevala in pripravljala gradivo za še nadaljnje take sestanke.

Prihodnji bo v Ljubljani.

Steuerjan: OTROŠKI VRTEC — NOVI VIDIKI

Po drugih krajih se poleti zapro tudi otroški vrtci; pri nas pa je zaradi poletnih del obratno. Malčki so v teh delavnih tednih pod skrbnim varstvom otroških vrtaric. Letos imamo iste dve šolski sestri, kot sta bili lani; matere so z njih skrbjo in prizadevanjem popolnoma zadovoljne. Otrok pa je v vrtcu že kar lepo število, namreč trideset.

Občinska uprava je tudi na tem, da bo izvršila nekatera nujna popravila na stavbi otroškega vrtca. Poslopje naredi od zunaj še kar dober vtis, znotraj je pa to in ono le narobe. Tako je na primer z okni, ki se na »moderni« način sploh ne morejo odpreti. Zrak je v prostorih vedno zatohel. Zdaj se bo ta nerodnost vsaj pri nekaterih oknih odpravila. Na severni strani nameravajo prirediti tudi potrebno pristreho.

- *Kanalbha dolina*

starih navadah in v svojskem okolju. Novi časi, nove ceste so prinesle novo življenje in novo miselnost.

Ravenca se je modernizirala. Sem ne hodijo več samotni krošnjariji po prašnih cestnih vijugah ali raziskovalci stare folklorne, marveč številni turisti, ki najdejo udobne počitnice v že prav modernih hotelih.

Starinska je pa še cerkev, kjer je nekoč odmevala samo domača beseda. Sedaj se pa pripravljajo, da bodo cerkev popravili. Poprave so potrebni posebno streha in zunanji zidovi, kamor bodo vzdali plošče v spomin padlim domačinom. Občina in farna uprava bosta uredili tudi pokopališče in cesto do tja.

Pohvalo zasluži prizadeveni župnik Barzutti, ki se zanima tudi za izvincerkven življenje svojih faranov. Ob kulturnem srečanju Tolmincev in Rezijanov v Učji na praznik svetega Antona je vodil domačo folklorno skupino.

Kako bi bilo lepo, če bi tudi v prenovljeno cerkev prišlo novo življenje s ponovnim priznanjem domačega narečja pri molitvi, petju in pridigi.

Letos opažamo, da se tu pa tam na osebno pobudo kaj novega zida ali vsaj dozidava in prezidava. Po že odobrenih načrtih se bo popravila in prenovila tudi občinska hiša. Priстойni nadzorni odbor je te sklepe — poleg drugih sprejetih na občinskih sejah — že potrdil. Novost bo tudi nova sodobno urejena trgovina v Jazbinah. Občina je že izstala potrebno dovolilnico.

Potrebno je, da se naši zaselki obnavljajo, kot ustreza novim potrebam. Tudi zadnja vas bi morala danes imeti vse potrebne javne usluge od asfaltiranih poti — ne le cest — do telefona in močne razsvetljave. Opaža se namreč, da je še nedavni val in želja po izseljevanju z grude v mesto in tovarno že nekoliko upadel. Mladi rod išče z modernizacijo kmetijstva tudi možnost obstanka na domači zemlji. Zato pa je potrebno, da tudi vas postane primerno moderna in da nudi vaško okolje svojim prebivalcem vse pogoje za telesni in duhovni obstanek. O teh novih vidikih ali »sociologiji vasi« bi se dalo še marsikaj pisati in bo tudi potrebno tako kot za Steuerjan tudi za druge kraje.

GORIŠKO »KULTURNO POLETJE«
PEVSKI KONCERT

V ponedeljek se je začel razvijati poletni spored kulturnih prireditev v Gorici s pevskim koncertom »Holandskih slavčkov« iz mesta Oosterhouta.

Nastop čudovito lepo zlitega deškega zbora v sugestivnem okolju srednjeveškega dvorišča na goriškem gradu je kar navdušil številne poslušavce. Med njimi je bil poleg drugih oblasti tudi goriški nadškof, ki so ga holandski pevci pozdravili s posebno pesmijo.

Najprej je nastopil Seghizzijev zbor pod Valentinčičevim vodstvom, ki je zapel v holandsčini pozdrav gostom in še »Ecce homo«. Nato so poslušavci napeto sledili približno štiridesetim »slavčkom« od šestih do petnajstih let, ki svoje ime popolnoma zaslužijo. Gibom svojega dirigenta duhovnika Petra Ficka sledijo kot stroj. Pozna se jim skrbna in globoka večletna pevsko-vzgojna šola, ki je iz teh dečkov napravila evropsko znan zbor.

Ob šegavem napovedovanju — v precej dobri italijanščini — zborovodje samega so »Holandski slavčki« zapeli vrsto klasičnih in ljudskih pesmi kar v petih jezikih. Škoda, da jim ni kdo sugeriral, da bi tudi kaj slovenskega zapeli, kar bi rade volje storili.

Med poslušavci je bila najmanj ena četrtnina naših rojakov. Odlikovali so se zlasti mali solisti, še posebej pri sardinski uspravanki, pri nemški družabni in na koncu v zanesenem dunajskem valčku. Z bravuro so se postavili tudi pri pet in sedemglasnih motetih. Ves dolgi, pestri spored v več jezikih znajo fantki kar na pamet.

Za zaključek so zaplesali v slikovitih narodnih nošah še nekaj plesov »v cokoljah«.

SMRTNA KOSA

V torek zjutraj je umrla v starosti 81 let gospa Ana Kodermac, vdova Komjanc. Blaga pokojnica je doma iz Ščednega v Steverjanu, kjer se je rodila 7. junija 1887. Primožila se je v ugledno hišo na »Mocveru«. S svojim neutrudljivim delom je res držala pokoncu tri ogle pri hiši, tudi potem ko je mož Jože umrl v najtežjih časih leta 1943. Pa že med prvo vojno je okusila z družino trpljenje begunstva v Dobavi pri Brežicah. Po vrnitvi leta 1917 sta z možem začela znova ustvarjati domače ognjišče. Vzorno sta vzgojila osem sinov in hčera. Sin Marjan je profesor, duhovnik in znani kulturni delavec v Gorici, Ivo je zdravnik, Jože pa na domačem posestvu: hčeri, doktorici Viktoriji in Marija, sta pa v Ameriki. Zadnja leta je rajnica živela v Gorici pri sinu Marjanu in hčeri Justini. Tu je tudi to tipično verno slovensko mater dohitela smrt po trudapolnem življenju v blagor svoje družine in bližnjikov. Bog ji bo milostiv plačnik v nebesih.

Pevma: FARNI PRAZNIK

V nedeljo smo obhajali farni praznik svete Ane. Dopoldne je bila slovesna maša in procesija, ki se razvije še vedno od cerkve v spodnji konec vasi do »Kati« in nazaj. Farani še vedno okrasijo s cvetjem in mlaji pot, koder gre procesija. Verski sprevod pa se ne more prav razviti, ker je cesta prometna, drugod pa ne more iti. Za časa procesije so nekoč ustavljali vozila, danes pa to ni več mogoče. Zaradi prometa je torej tudi procesija otežkočena.

DRUŽINSKI IZLET SPD

Goriško slovensko planinsko društvo prireja že več let enodnevne družinske izlete, ki uspejo bolj kot visokogorske ture, katerih se udeleži le kaka redka skupina.

Za nedeljo 11. avgusta, vabi SPD na avtobusni izlet po Soški dolini do izvira Soče in na Vršič do Tičarjevega doma.

Vpisovanje je pri odborniku Košuti v ul. Marni 8 in traja do četrтка, 8. avgusta.

V torek, 30. julija, ob šesti uri zjutraj je na domu v Gorici, ul. Br. Pavia 42 mirno v Gospodu zaspala

ANA KODERMAC vd. KOMJANC

Učakala je 81 let. Pogreb bo v petek, 2. avgusta, ob 18. uri z doma v Gorici v župnijsko cerkev v Steverjanu.

Pokojnica je izrazila željo, naj bi se namesto venca spomnil: na potrebe števerjanske cerkve. V molitev jo priporočajo:

Hčere: uJstina, dr. Viktorija z možem dr. L. Vogričem in svakinjo Rozi, dr. Marija z možem dr. S. Fabjanom. Sestre: Fani, Judita in Justa z družinami. Sinovi: Jože z ženo Afro in otroki, duhovnik Marjan, dr. Ivo z ženo Mirjam in otroki.

Gorica, Steuerjan, Oakland, Malcesine, Monterey, 30. julija 1968

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Jakob Šolar o zaščiti slovenskega jezika

Pred kratkim umrli ugledni slovenist prof. Jakob Šolar je bil ne le eden izmed največjih strokovnjakov za vprašanja slovenskega jezika in je kot tak odločilno sodeloval pri obeh zadnjih izdajah »Slovenskega pravopisa«, ampak je bil tudi eden tistih, ki so slovenski jezik najbolj ljubili in mu posvečali vso možno skrb. Še malo pred smrtjo je Jakob Šolar v intervjuju za »Književni Glasnik« celjske Mohorjeve družbe ponovno razodel, kakor mu je slovenščina pri srcu in kaj bi bilo potrebno storiti za njeno zaščito. Intervju je objavljen v zadnji številki omenjenega glasnika pod naslovom »Skrb za materinščino«.

Na vprašanje, kaj sodi o gibanju za zaščito slovenskega jezika, o kričečih primerih pačenja in malicjenja slovenščine, o klicih na pomoč ogrojeni slovenščini, o skrbi za lep knjižni jezik, pa o vseh poskusih za uveljavljanje in omikanje slovenščine, je Šolar odgovoril med drugim:

»Da so ljudje pri jeziku občutljivi, nam dokazuje živčna vojska, ki se je lani vnela okoli tega vprašanja v sosednjih republikah. Ob teh manifestacijah za zavarovanje pravic materinščine in narodne zavesti sploh, se mi zdi, da so ti glasovi o našem jeziku sad burne zavednosti ob podedovanih svetinjah; to pa je znamenje zvestobe svojemu bistvu, po katerem smo to, kar smo... Zato se mi že samo povzdigovanje glasu za pravico slovenščine zdi močna priča, da otrok še živi, da je še pri moči, da še terja svoj prostor na soncu in se ne bo dal tako lahko utišati. Seveda je pa tudi res, da otrok najbolj kriči takrat, kadar mu ni kaj prav, kadar mu česa manja. Očitno je tudi danes v stiski; majhen je, pa ga pehajo na vse strani, zdaj jo dobi po glavi, zdaj po hrbtu, ta mu stopi na prste, oni ga porine v blato. V taki gneči je pritlikavcu hudo, pa se pomagati ne da, saj velikanom tudi ni lahko. Celo prednost ima, laže se skrije in zakloni kakor velikan.«

Seveda živimo v času čudnih nasprotij tudi v jezikovnem pogledu — nadaljuje prof. Jakob Šolar. »Po eni strani vse sili v mednarodno združevanje in strnjevanje, po drugi se vse drobi na še manjše dele in hoče enakopravnost. Tudi veliki jeziki so danes postavljeni v senco drugih še večjih, drug drugega zasenčujejo — kaj šele jeziki malih narodov. Kar pomislite na nekdanjo tako ponosni francoski jezik, ki je bil nesporno priznan za svetovni diplomatski jezik, kako je danes potisnjen v stran od angleščine, kako pohlevno vlogo igra v mednarodnih odnosih tako mogočna jezika, kakor sta bila nekoč španščina in portugalščina s svojimi milijoni pripadnikov in velikanstvi ozemljih zlasti v Južni Ameriki. In če pomislimo, da je angleščina v Indiji še zmeraj jezik sporazumevanja na velikanstvem ozemlju ta-

ko različnih jezikov, da torej povezuje velikanstvo ozemlje v enoto, bomo razumeli, kako drugače težak bo jezikovni položaj na svetu, kadar se vsi ti domači jeziki v Aziji in Afriki osamosvoje in omikajo ter nastopijo kot državni jeziki namesto jezika prejšnjih kolonizatorjev. Jeziki malih narodov torej dobivajo zmeraj večjo družbo... Še nemščina v tem zboru velikih jezikov ne pomeni veliko. V mednarodnem merilu je jezikovno veliko le to, kar spregovori v ustih nad sto milijard ljudi... Če nam torej nekateri hočejo dopovedati, da je smešno vzdrževati tako malo obsežen jezik v naših časih, se moremo skicevati na čisto drugačna prizadevanja v svetu. Noben mali

narod se ne odpoveduje rad sam sebi in se vključuje v kak veliki svetovni jezik, narobe: celo taki, ki so svoj jezik že skoraj izgubili, si ga spet oživljajo in utrjujejo.« Prof. Šolar navaja pri tem kot primer irski jezik, ki ga je govorila pred petdesetimi leti le še četrtnina irskega naroda in le 20.000 je bilo takih Ircev, ki so znali samo irsko. Vse drugo je že prešlo v angleščino.

»Pri nas se političnemu pritisku Nemcev nikoli ni posrečilo tako strašno oškodovati slovenščino,« pripominja Jakob Šolar. »Zadržala je pritisk... Na Koroškem pa poskušajo Nemci še zmeraj vzdrževati prepričanje o neupravičenosti takega majhnega jezika, kakor je slovenščina. Zato se zdi, da ne delajo nikomur pravice, če jo poskušajo kar najhitreje udušiti.«

Jakob Šolar nato odločno poudarja svojo vero v življenjsko moč in upravičenost slovenščine ter v to, da je ne bo mogla nobena sila in nobeno zapostavljanje zatreti ter zadušiti v slovenskem (Nadaljevanje na 7. strani)

Šesta knjiga Pregljevih izbranih del

Mohorjeva družba v Celju je poslala pred kratkim na knjižni trg šesto knjigo Izbranih del Ivana Preglja. Uredil jo je in ji napisal opombe dr. Franc Koblar, opremil pa jo je arhitekt Tone Bitenc, ki se je zadnje čase močno uveljavil tudi v novi cerkveni arhitekturi v Sloveniji. Za ovitek je uporabil reprodukcijo gotške plastike iz Crngroba in reprodukcijo roke, ki jo je naslikal neznan baročni slikar, glede na to, da so vsa v tej knjigi zbrana dela vzeta iz zgodovine oziroma preteklosti.

Knjiga vsebuje tale Pregljeva dela: »Magister Anton«, »Saive virgo Catharina«, »Peter Markovič« in »Usahli vrelci«. Dodane so urednikove opombe, ki zavzemajo 75 strani drobnega tiska in s tem sedmimo knjige, kar zadeva strani, ter morda četrtino, kar zadeva obseg besedila. Gotovo pa bo le malo bralcev zaprlo knjigo pred opombami, ker so izredno zanimive. Urednik si je vzel trud, da je šel vsem v tej knjigi objavljenim Pregljevimi delom do dna in razložil ne le njihov značaj in nastanek, ampak tudi vsakovrstne podrobnosti, ki so zelo mikavne, ker nam pokažejo, kako je Pregelj pisal svoja dela in kako jih je popravil še potem, ko so bila že natisnjena. Za drug natis je marsikaj spremenil, celo bistvene stvari. Ker se je sam kot pisatelj razvijal in izpopolnjeval, ni hotel, da bi šla dela čez leta v ponoven natis nespremenjena, ampak jim je hotel dati tako obliko in vsebino, ki je odgovarjala njegovim novi notranji zrelosti in umetniški estetiki. Seveda pa se mu vsi popravki niso posrečili in tu pa tam je kaj tudi pokvaril v primerjavi s prvo izdajo. Na splošno pa se lahko reče, da je popravil s srečno roko.

Glede na to, da je Pregelj primorski pisatelj, saj je doma, kot znano, iz Svete Lucije ob Soči, je zanimiva Koblarjeva ugotovitev, da je imel

precejšnje težave z umetniško aklimatizacijo v Ljubljani. Z vsem srcem je visel na Primorski zemlji. »...Nepomirljiva... se v njem oglašajo popotniške bolečine, poglablja se v misli na izgubljeno primorsko zemljo in v spomine na mladost«, piše Koblar. »Predvsem ta bolečina mu budi domišljijo, da se ponovno vrača v zgodovinsko preteklost. Tako mu domačijsko čustvo snuje podobe minulih časov ter jih postavlja v širok krajinski razpon od Tolmina do Gorice, na Kras in še dalje proti Istri.«

Marsikaterga bralca opomb bodo presenetila tudi Koblarjeva razkritja o dolgotrajni napetosti med Pregljem in Finžgarjem, ki je okrnil neki Pregljev spis pri objavi, in da so tudi v Gorici pri takratni katoliški založbi nekaj let zavlačevali z natisom Pregljeve povesti »Magister Anton«, ba je iz previdnosti. Iz Koblarjevih pripomb človek lahko spozna takratno vzdušje in razmere v slovenskem literarnem in založniškem življenju. V tem je novost in mikavnost tudi te šeste knjige Pregljevih izbranih del, tembolj ker je Koblar tiste čase doživljal aktivno in je takratne razmere natančno poznal iz lastne izkušnje.

Kar zadeva v tej knjigi objavljena Pregljeva dela, lahko rečemo, da samo potrjuje sodbu, da je Pregelj eden največjih pisateljev, s katerimi se lahko ponaša slovenska literatura, ne samo po svoji globini, ampak tudi po tehniki pisanja, saj ni nikoli dolgočasen. In nikjer ne občutimo, da bi bil le sam sebi važen, kot se ne moremo iznebiti tega vtisa pri mnogih drugih modernih pisateljih. Njegova dela so vse prej kot zastarela, četudi so bila napisana pred štiridesetimi leti. Nasprotno, danes se nam zdijo še zanimivejša in zlahknejša, pa tudi močnejša, kakor staro vino. Lahko smo hvaležni Mohorjevi družbi in uredniku, da sta nam pripravila ta užitek.

Obisk na Gosposvetskem polju

(Nadaljevanje s 3. strani)

ni nastal in ni mogel nastati pod knezi nemškega rodu in bi tudi ne imel več nobenega pomena. Njegova zanimivost in znamenitost pa je ravno v tem, da predstavlja nekaj posebnega, česar nemška zgodovina ne pozna, namreč da je ljudstvo samo in v svojem jeziku, ne pa morda v latinščini, ustoličevalo svoje kneze in jih gotovo tudi izbiralo. Obe tabli na ograji knežjega prestola sta torej žalitev za Slovence, ker tajita in pačita zgodovinska dejstva, ki so v prid Slovencev. Čudno se zdi, da s slovenske strani doslej ni bilo slišati o tem nobenih protestov.

Tudi v cerkvi pri Gospe Sveti niso Slovenci nikjer omenjeni, razen na farni oglasni deski pri cerkvenih vratih, kjer so najavljene maše za tisti teden. Skoro vsi priimki umrlih (razen enega), za katere so bile naznanjene maše, so bili namreč slovenski, npr. Widitz. V cerkvi je nameščen magnetofonski trak, ki pripoveduje njeno zgodovino. Ker je pripovedovanje zelo dolgo in podrobno, za vsak oltar in za vsak zgodovinski spomenik posebej, ga nismo poslušali celega. A v

tistem delu, ki smo ga slišali, tudi ni omenil Slovencev in začetka njihovega pokristjanjevanja.

Končno smo šli obiskat še Krnski grad (Karnburg), kjer je bil nekdanji grad in prestolnica karantanskih knezov. Zdaj ni tam nikakega gradu. Ko smo vprašali neko mlajšo domačinko, če so kje razvaline kakega gradu, je to zanikala. »Tu je samo cerkev,« je rekla. V cerkveni veži so nalepljene strani nekega prospekta o »Karnburgu«, kjer spet niso omenjeni Slovenci niti z besedico. Začetke kraja in cerkvice datira brošura v 9. stoletje, da se tako izogne vsaki potrebi omenjati slovensko karantansko zgodovino. Pravi sicer, da je to verjetno najstarejša cerkev »v Vzhodnih Alpah«, a ne pove, zakaj, namreč da je v zvezi s pokristjanjevanjem Slovencev in priča, da so si dali karantanski knezi postaviti prvo cerkvico (po svojem spreobrnjenju) najprej na svojem gradu.

O slovenski zgodovini kraja pričajo le nagrobni kamni okrog cerkvice, na katerih je gotovo vsaj polovica slovenskih imen, npr. Wran, Kogelnigg itd.

Iz vsega tega je razvidno, kak sovražen in

celo nacističen duh še vedno vlada v nekaterih uradnih koroških krogih nasproti Slovincem — vsaj v tistih, ki imajo na skrbi zgodovinske spomenike na Gosposvetskem polju. Njihova glavna skrb je zamolčati slovensko zgodovino, seveda z namenom, da bi ne krepila narodne zavesti koroških in ostalih Slovencev. To je čisto preračunana poteza, vzbujati in poglabljati v koroških Slovincih in v vsem slovenskem ljudstvu občutek zgodovinske manjvrednosti nasproti Nemcem, četudi je v resnici ravno zgodnja slovenska zgodovina tista, ki jim vzbuja zavist in dejanski občutek manjvrednosti, kajti slovenska karantanska zgodovina je tako zanimiva, razgibana in lepa, da se Avstrijci nikakor ne morejo pohvaliti z enako. Zato hočejo zatajiti tudi slovensko, kolikor si je ne morejo prilastiti. Prišel pa je čas, ko moramo začeti Slovenci glasneje in z večjim poudarkom naglašati tudi vse tisto v svoji zgodovini, na kar smo lahko kot narod ponosni in kar nas odlikuje pred drugimi evropskimi narodi. To pa smo doslej iz nerazumljivih razlogov, morda iz prevelike skromnosti, sami zamolčevali in dopuščali, da nam drugi kradejo in pačijo našo zgodovino.

Ev.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

SONJA LUKAČ ŠESTA NA DRŽAVNEM MLADINSKEM PRVENSTVU

Na državnem mladinskem prvenstvu v Neaplju je nastopila tudi mlada Borova metalka krogla Sonja Lukač. Žal ni mogla za to važno preizkušnjo odpotovati najbolj pripravljena, ker je prav pred kratkim prešla nevarno okužbo s tetanusom. Kljub temu je dosegla odlično šesto mesto z metom 10,42 m. V Neaplju je nastopilo 24 najboljših metalk krogla iz vse države. Razdelili so jih v 3 skupine po osem. Sonja je v svoji skupini dosegla z rezultatom 10,42 drugo mesto in se s tem uvrstila v finale.

V finalu se ji sicer ni posrečilo izboljšati svojih metov, a je kljub temu lahko s svojim nastopom

ZA PORAVNAVO SPORA V ZVEZI S »KOROTANOM«

Kot je slišati, bo prišlo v doglednem času do pogovorov med patrom Tomažičem in predstavniki zainteresiranih ustanov, zlasti Mohorjeve družbe v Celovcu na eni strani, in zastopniki Kluba koroških študentov na drugi strani, da se napravi konec neprijetnemu in nepotrebnemu sporu zaradi discipline v študentskem domu »Korotan« na Dunaju. Kot znano, je prišlo zaradi tolmačenja in izvajanja hišnih pravil med upravnikom doma, p. Tomažičem, in skupino študentov iz »Kluba koroških študentov« do hudega spora, ki je zavzel celo obliko uličnih demonstracij z napisnimi tablamami itd.

Slovenska javnost bo gotovo zelo zadovoljna, če bo ta spor, ki ni delal časti Slovincem na Dunaju in na Koroškem, končno poravnal. Vleče se že mesece tudi po osrednjem slovenskem ter seveda tudi po avstrijskem časopisju. Marsikateri tujec si ga morda razlaga kot dokaz slovenske nezrelosti in nasprotovanja vsakršni pametni avtoriteti ter disciplini.

☆

Jakob Šolar o zaščiti slovenskega jezika

(Nadaljevanje s 6. strani)

narodu ljubezen do lastnega jezika, ter pripomni: »Le verjemite, velik duh se uveljavi v katerem koli jeziku, še tako bogat in mogočen jezik pa še ne da genialnosti in veličine.« Končno naglašava v intervjuju, da more zagotoviti resnično enakopravnost in veljavo materinščine in domače omike samo resnična ljubezen ljudstva do njiju. Tudi jezik je duhovna vrednota, ki jo more prav negovati in vrednotiti samo, kdor je res omikar duha. K temu pa mora pripomoči celotna vzgoja in celo vse časovno ozračje.

zadovoljna. Uvrstila se je med najboljše mladinke v državi in zabeležila doslej največji uspeh Borove ženske atletike. Z ozirom na to, da je tik pred prvenstvom zbolela, je bil njen nastop res odličen.

ZADOVOLJIVI UVRSTITVI SVABA IN KODRICA

Konec prejšnjega tedna je nastopil na atletskem tekmovanju v Gorici tudi Borovec Dušan Švab. V teku na 400 m z ovirami je bil s časom 60"9 odlični drugi. Kasneje je nastopil tudi v teku na 800 m in kljub utrujenosti prepričljivo zmagal v svoji skupini s časom 2'10"4.

V Trstu pa je na pokrajinskem prvenstvu za naraščajnike po dolgem času spet nastopil Ravel Kodrič. Z rezultatom 9,86 m je v metu krogla osvojil tretje mesto. Kodrič je bil lani drugi v državi med naraščajniki v metu kopja. Žal se je poškodoval in je sedaj prvič nastopil po več kot enem letu neaktivnosti. Upajmo, da se je popolnoma pozdravil in da bo spet dosegel odlične rezultate predvsem v metu kopja.

Na prvenstvu dečkov sta za Bor nastopila v metu kopja Ruzzier in Prašelj. Ruzzier je zasedel četrto, Prašelj pa šesto mesto. *Edi Košuta*

Z Goriškega

Standrež: JUBILEJ

Te dni praznuje 75-letnico življenja dolgoletni prosvetni delavec in pevovodja Franc Lupin. Ta trda korenina je še eden izmed tistih redkih mož starejšega rodu, ki se idealno žrtvuje za pravo prosvetno delo v petju in društvu še v visokih letih.

Trde kmečke razmere mu niso omogočile študija na srednji šoli, pač pa je z močno voljo končal kmetijski tečaj v Gorici in glasbeno šolo pri prof. Komelu. Oboje še zdaj uporablja kot vzoren in delaven kmetovavec in voditelj kmetijskih organizacij, obenem pa tudi kot vztrajen pevovodja, ki je že pol stoletja vodil cerkvene, društvene in mladinske zборе v dobrih in hudih časih. Ni mu mar za pohvalo, ampak za uspeh. In tak bo čili jubilar ostal, kar mu iz vsega srca želimo, še mnogo let!

Cerkev obsoja nenaravna sredstva proti spočetju

(Nadaljevanje s 1. strani)

ciklika. »Kdo bi mogel očitati kaki vladi, če bi uporabila za rešitev problemov skupnosti, tisto, kar je bilo že priznано za dovoljeno zakoncem pri reševanju takega družinskega problema? Kdo bi preprečil vladajočim, da bi pospeševali ali vsilili svojim narodom, če bi smatrali za potrebno, tako metodo proti spočetju, ki bi jo smatrali za najučinkovitejšo? Na ta način bi ljudje, hoteč se izogniti individualnim, družinskim ali socialnim težavam, ki jih srečujemo pri izpolnjevanju božjega zakona, prišli do tega, da bi pustili na razpolago za poljubno interveniranje javnih oblasti najosebnejše in najbolj rezervirano področje zakonske intimnosti.«

Da ima papež v tem pogledu zelo, zelo prav, vemo zlasti mi Slovenci, kajti marsikateremu tujemu režimu je že sam naš narodni obstoj trn v peti, in lahko si je predstavljati, kaj bi se zgodilo, če bi se takemu režimu posrečilo s propagando ali z drugimi, mogoče tudi nasilnimi sredstvi, pripraviti slovenske starše do tega, da bi začeli masovno uporabljati sredstva proti spočetju,

bodisi v obliki »tablet« bodisi drugačna. Naše narodno število bi začelo naglo padati ali vsaj ne bi več bistveno naraščalo, kar bi imelo katastrofalne posledice za naš narodni obstoj in afirmacijo, posebno če narodi okrog nas hitreje naraščali.

Razni totalitarni in rasistični režimi pa bi s tem orožjem mogli na nekrvav in dozdevno zakonit način v kratkem času uničiti cele narode. Če bi bil Hitler razpolagal s takim sredstvom, kot je tableta proti spočetju, bi z njeno prisilno uporabo lahko uničil judovsko ljudstvo in vse druge narode, ki so mu bili napoti. Da tudi danes ne manjka takih zločincev, ki se ne pomišljajo pred rododomom, dokazujejo dogodki v Biafri in pokol Indijancev v Braziliji. Sredstva proti spočetju bi mogla postati strašno orožje v rokah nasilnikov.

Treba je priznati, da je tudi v tem vprašanju šla Cerkev goblje kakor vsi drugi z znanstvenimi ustanovami vred, in je spoznala moralne in rododorne nevarnosti, ki se skrivajo v preprečevanju rojstev z nenaravnimi sredstvi.

Spomini iz prve svetovne vojne

105 V RUSKEM UJETNISTVU Inž.-J. R.

Vse okoli pa so se sprehajali Avstrijci. Ko sem jih bolje pogledal, sem videl da imajo roznate našive na bluzah, ker te so še nosili.

Zakličem jim: »Ali ste od demoghele?« Niso prav razumeli, a hitro smo si bili na jasnem, da so Slovenci, Kraševci in Notranjci. Bilo jih je 48.

»Kaj delate?«
»Sedaj stavkamo.«
»Zakaj pa?«
Ker si upravitelj polni bisage, nam pa ne da našega zaslužka.

»Bomo videli.«
Upravitelj nas je povabil v lepo sobo glavne vile in začel razlagati. Takoj sem se vmešal, da bi bilo bolje, če bi držal svoje poročilo v prisotnosti zastopnikov ujetnikov. Če jih je 48, naj si izberejo 5 zastop-

nikov, ki naj pridejo k seji. Tako se je tudi zgodilo in upravitelj je začel svoje poročilo, ki je v glavnem izzvenelo v to, da so še pred tednom dni pridno delali, sedaj pa da imajo najrazličnejše zahteve. Naj se povrnejo na delo in on jim odpusti, drugače bo šel drugi dan na vojno okrožje, ki bo že ukrenilo vse potrebno.

Ujetniki niso toliko razumeli ruski, da bi mogli razumljivo ugovarjati, in zato sem bil jaz tolmač. Vprašal sem tovariše, zakaj so se uprli:

»Ker nam ne plača v redu. Smo tu od junija meseca, a nam je dal dosedaj le po 24 rubljev za 4 mesece, dočim smo tu že deveti mesec.«

Prevedel sem to in vprašal, če je res? Oskrbnik je rekel, da še ni prišel denar.

»Od kod?« sem ga vprašal. »To morate plačati, saj ste vi dolžni.«

Tu je oskrbnik nekaj momljal, a ga je naš ravnatelj potihoma podučil.

»Naprej!«
»Zahteva, da mu delamo tudi v nedeljo od zore do mraka.«

Tu je bila daljša debata glede vzdrževanja živine, molže, itd. in končno se je izcimila zahteva, da eno nedeljo dela polovica — a samo okoli živine —, druga polovica pa naj počiva.

»Dalje!«
»Nimamo nobenega urnika za delo, vedno priganja in grozi z neko „dika“ divizijo.«
»„Dika“ divizije se lahko boji on in njegova družina, a ne vi.«

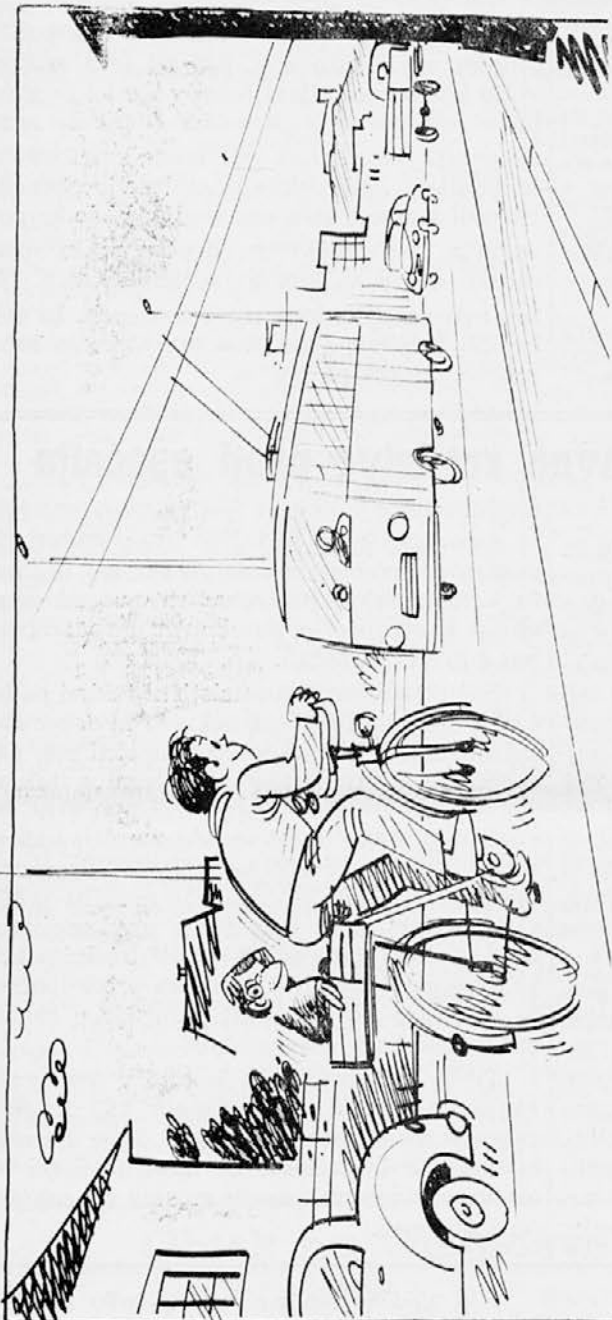
Po dolgi debati smo prišli na osemurni delavnik. Upravitelj se je branil, češ da osemurni delavnik velja za delavce v tovarnah, a ne za kmečko delo. Tudi vsega dela ni mogoče opraviti, če bojo delali samo 8 ur. (Dalje)

27

BIMBO BIMBO BIMBO BIMBO

Piše MILE MIRNIK

Riše MARJAN BREGAR

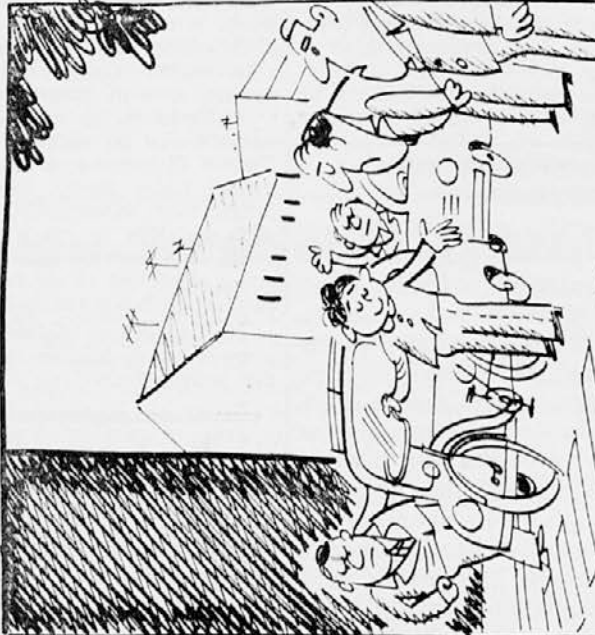

Z ovinka nad Črnučami je zagledal Janez Ljubljano. »Vidiš, Bimbo, zdaj boš pa kmalu spet doma, v živalskem vrtu. Tebe bodo posadili nazaj v tvojo hišico, meni bodo pa odšteli nagrado. Kar žal mi je, da se bova morala ločiti — ampak če pomislim, koliko zmešnjav si mi napravil in koliko težav, mi spet ni žal,« je rekel Janez in pognal čez most v jeziške ovinkne.

Janez je sklenil, da jo bo ubral naravnost po Titovi

skozi mesto, potem pa skozi Rožno dolino na Večno pot in v živalski vrt. Nato pa gre z nagrado v žepu domov in razloži začuden mamici in očku vso zgodbo. Lepe obraze bosta naredila in očka bo gotovo brundal o lahkomišelnosti stare mame, ki je fanta pustila na tako pot, mama pa bo, kakor zmerom, rekla: »Le pusti fanta, naj se malo spoprime z življenjem!«

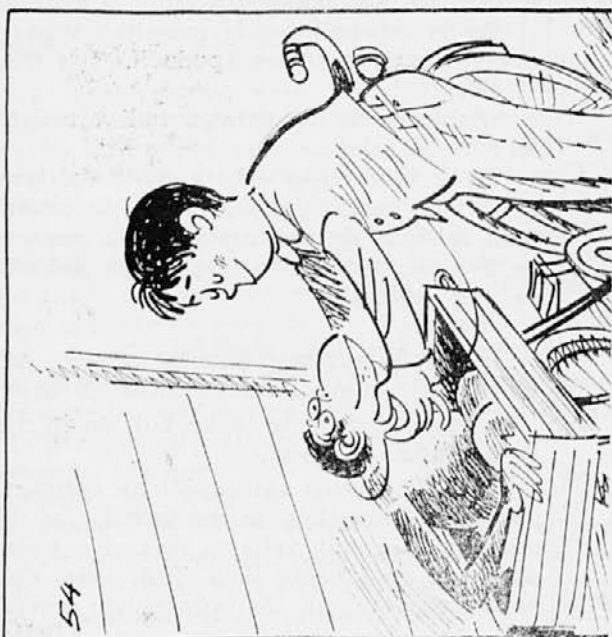
In tako je Janez naglo vozil po lepi kolesarski stezi

»Kam pa naj grem?« je vprašal Janez. »Hotel sem po česti naprej, ampak kolesarske steze ni več. Nazaj, od koder sem se pripeljal, tudi ne smem, steza je enosmerna, to dobro vem, saj sem napravil v šoli kolesarski izpit. No, kaj naj naredim?«

»Naredi kar hočeš,« so se jezili. »Menda se ne boš tu utaboril, dokler ne narišejo še tiste črte za kolesarsko stezo.«

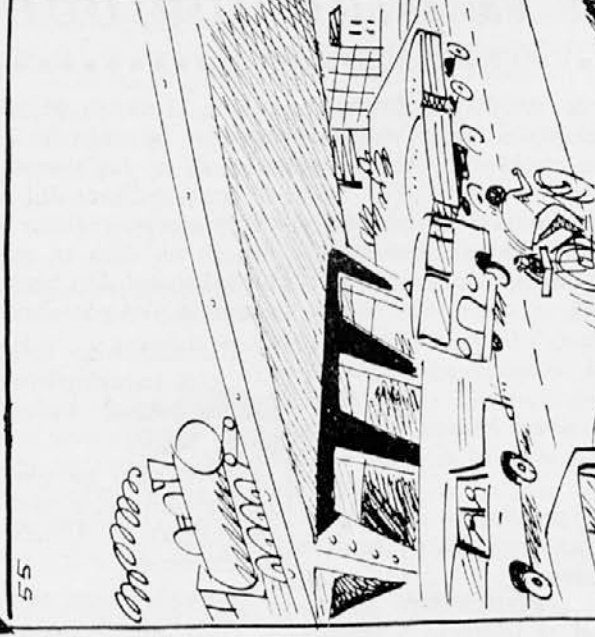
»Čakajte, fant ina prav,« se je vmešal nekdo izmed pešcev, ki so se zbrali kot gledalci. »Red mora biti!«

54. Zdaj je pa tega dosti

»Zdaj je pa tega dosti,« je rekel Janez drugo jutro, ko sta se z Bimbom poslovila od prijaznih brigadirjev. »Danes pred poldnevom morava biti v Ljubljani, drugače bo stara mama brzojavila očku in me bodo začeli iskati z milico!«

Dobro je privezal Bimba na njegov zabojček, zajahal kolo in kmalu sta hitela po široki asfaltirani cesti.

55. Red mora biti

Janez je vozil skozi podvoz v središče mesta. Po lepo urejenem prehodu za kolesarje je prečkal križišče — in obstal sredi ceste: kolesarska steza se je nenadoma končala. Se pravi — ni bila več označena.

Kaj pa naj v takem primeru stori kolesar? Ali naj da kolo na rame in postane pešec? »Zmerom samo po kolesarski stezi,« so Janeza učili v šoli. Kaj pa, če steze ne napovedano zmanjka sredi mesta?

Janez je obstal sredi stranske ceste, ki je z desne pri-

hajala v Titovo ob veliki hiši, ki jo Ljubljancani imenujejo kozolec. Cesta je ozka in ker je ustavil kolo prav na sredi, jo je popolnoma zaprl. Zato je fičko, ki je pripeljal po njej in hotel na Titovo, nestrpno zahupal, čes, spravi se že naprej!

Za prvim fičkom je ustavil drugi — tretji — in kmalu je hupala in bliskala z lučmi dolga vrsta avtomobilov. Ko to ni nič pomagalo, so pridrveli nad Janeza njihovi vozniki.

»Kaj pa misliš, mulce, se sončiš tu na križišču?«